

**KOMENDA WOJEWÓDZKA
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
w GDAŃSKU**

ZATWIERDZAM:

.....

**WYTYCZNE
W ZAKRESIE DOSKONALENIA UMIEJĘTNOŚCI
STRAŻAKÓW RATOWNIKÓW
OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH
WOJ. POMORSKIEGO**

Gdańsk, 30-12-2025 r.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie doświadczeń w zakresie realizowanych przez Komendantów Powiatowych i Miejskich Państwowej Straży Pożarnej woj. pomorskiego, form doskonalenia strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych. Dokument opracował zespół powołany przez Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej Decyzją Nr 122 z dnia 8 października 2025 r., w sprawie powołania zespołu ds. opracowania „Planu szkoleń dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych”.

Przewodniczący i Wiceprzewodniczący Zespołu:

- **st. bryg. Mirosław Cyrson**
Naczelnik Ośrodka Szkolenia
w Komendzie Wojewódzkiej PSP w Gdańsku.
- **mł. bryg. Tomasz Ponczkowski**
Zastępca Naczelnika Ośrodka Szkolenia
w Komendzie Wojewódzkiej PSP w Gdańsku.

Członkowie Zespołu:

- **mł. bryg. Karina Stankowska**
Zastępca Komendanta Powiatowego
w Komendzie Powiatowej PSP w Pruszczu Gdańskim.
- **kpt. Patryk Alfuth**
Dowódca Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej
w Komendzie Powiatowej PSP w Pruszczu Gdańskim.
- **kpt. Piotr Basarab**
Naczelnik Wydziału Planowania Operacyjnego
w Komendzie Miejskiej PSP w Słupsku.
- **kpt. Marcin Megier**
Dowódca Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej
w Komendzie Powiatowej PSP w Bytowie.
- **kpt. Michał Myrda**
Naczelnik Wydziału Operacyjno-Szkoleniowego
w Komendzie Powiatowej PSP w Tczewie.
- **kpt. Radosław Wroński**
Zastępca Dowódcy Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej
w Komendzie Powiatowej PSP w Lęborku.
- **mł. kpt. Daniel Rabiega**
Dowódca Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej
w Komendzie Powiatowej PSP w Nowym Dworze Gdańskim.
- **st. asp. Adam Skrzypkowski**
Dowódca zmiany Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej
w Komendzie Powiatowej PSP w Kartuzach.

Nadzorujący pracę zespołu:

- **st. bryg. Bartłomiej Mollin**
Zastępca Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP.

Spis treści

	strona
SŁOWNIK	4
WSTĘP	6
I. DOSKONALENIE WŁASNE W STRUKTURACH OSP	7
1. ORGANIZACJA ZAJĘĆ NA BAZIE MACIERZYSTYCH JEDNOSTEK OSP	8
2. ORGANIZACJA ĆWICZEŃ KOMENDANTA GMINNEGO OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ/ZOSP RP	10
II. DOSKONALENIE ORGANIZOWANE PRZEZ JEDNOSTKI PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ	13
1. PRZYGOTOWANIE DO EGZAMINU POTWIERDZAJĄCEGO TYTUŁ RATOWNIKA Z ZAKRESU KPP (RECERTYFIKACJI)	13
2. DOSKONALENIE OSP REALIZOWANE W JEDNOSTKACH RATOWNICZO-GAŚNICZYCH PSP	14
3. ORGANIZACJA ĆWICZEŃ OSP	15
4. ORGANIZACJA SZKOLEŃ DOSKONALĄCYCH UMIEJĘTNOŚCI BEZPIECZNEJ PRACY W SPRZĘCIE OUO	16
5. PODSUMOWANIE ROCZNEGO CYKLU DOSKONALENIA OSP	17
Załączniki	17
Spis literatury	17

Słownik

Doskonalenie to proces systematycznej oraz ciągłej aktywności mający na celu aktualizowanie, rozszerzanie oraz pogłębianie wiedzy i umiejętności związanych z wykonywanymi zadaniami. Potrzeba doskonalenia umiejętności wynika z rozwoju nauki, techniki, ze zmian technologicznych oraz potrzeby samodzielności w działaniu.

Ćwiczenia to forma doskonalenia obejmująca zespół czynności wykonywanych i wielokrotnie powtarzanych, celem zapewnienia praktycznego przygotowania do prowadzenia działań ratowniczych. Formy ćwiczeń:

- **Ćwiczenia zgrzywające** to ćwiczenia taktyczne pododdziałów, których celem jest zgrywanie elementów kierowania działaniami ratowniczymi, na różnych poziomach kierowania.
- **Ćwiczenia w macierzystych jednostkach OSP** to forma doskonalenia obejmująca rodzaj ćwiczeń w zespołowym działaniu, podnoszenia umiejętności wykonywania poszczególnych zadań, wykorzystując do tego celu sprzęt oraz obiekty będące na wyposażeniu jednostek OSP.
- **Ćwiczenia na obiektach** to ćwiczenia prowadzone na obiektach, w celu rozpoznania możliwości prowadzenia działań ratowniczych, weryfikowania gotowości operacyjnej sił i środków do wykonywania działań ratowniczych, a także przygotowania obiektów, bądź terenów do prowadzenia działań ratowniczych.
- **Ćwiczenia praktyczne** (poligonowe) organizuje się dla uczestników szkolenia, bądź doskonalenia w celu opanowania przez nich umiejętności niezbędnych do realizacji powierzonych zadań w warunkach rzeczywistych w oparciu o posiadaną, bądź nabytą wiedzę teoretyczną.
- **Ćwiczenia warsztatowe** to zajęcia teoretyczne poruszające tematykę ratowniczą połączone z późniejszym praktycznym przećwiczeniem nabytej wiedzy.

Szkolenie w formie samokształcenia kierowanego to forma szkolenia umożliwiająca uzyskanie, aktualizowanie lub uzupełnianie wiedzy i umiejętności, na podstawie materiałów przekazanych przez organizatora zajęć, przy jednoczesnym zapewnieniu konsultacji z instruktorem.

Zbiórka szkoleniowa – to forma działalności szkoleniowej organizowana przez naczelnika OSP, polegająca na planowym doskonaleniu wiedzy i umiejętności druhów.

Stanowisko doskonalenia umiejętności to miejsce wyposażone w sprzęt, pojazdy do wykonywania ćwiczeń przygotowujących do działań ratowniczych oraz gaśniczych.

Zajęcia teoretyczne w tym BHP to takie formy szkolenia jak wykłady, seminaria, konferencje itp., w ramach których przedmiotowy materiał prezentowany jest w teorii. Powyższa forma może być realizowana dla całej grupy uczestników jednocześnie.

WOO – wojewódzki odwód operacyjny.

COO – centralny odwód operacyjny.

Rozjemca – osoba wchodząca w skład zespołu organizatora ćwiczeń (warsztatów), posiadająca wiedzę i umiejętności, dokonująca oceny danego elementu ćwiczeń.

Wstęp

Celem niniejszych wytycznych jest podnoszenie poziomu bezpieczeństwa podczas prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych, utrwalanie dotychczas zdobytej wiedzy oraz pozyskiwanie nowych kompetencji.

Dokument stanowi zbiór rekomendacji do wykorzystania w procesie organizacji doskonalenia umiejętności strażaka ratownika Ochotniczych Straży Pożarnych.

Jednostki ochrony przeciwpożarowej wchodzą w skład systemu bezpieczeństwa państwa rozumianego jako „ogół podmiotów wykonujących określone funkcje (obowiązki) związane z zapewnieniem warunków bezpiecznego funkcjonowania struktur państwa oraz ochroną ludności i majątku narodowego przed skutkami oddziaływań kryzysowych i wojennych (...) na wszystkich szczeblach organizacyjnych państwa”¹.

System ochrony przeciwpożarowej w Polsce oparty jest w głównej mierze na Państwowej Straży Pożarnej, która jest zawodową, umundurowaną i wyposażoną w specjalistyczny sprzęt formacją, przeznaczoną do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami². Realizacja na właściwym poziomie zadań nałożonych na Państwową Straż Pożarną nie byłaby możliwa gdyby nie wsparcie ochotniczych straży pożarnych, będących stowarzyszeniami³, w zdecydowanej większości zrzeszonymi w Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej⁴. To właśnie ochotnicze straże pożarne stanowią najliczniejszą grupę podmiotów realizujących działania z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

W myśl ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych „Ochotnicze Straże Pożarne są umundurowane, wyposażone w specjalistyczny sprzęt, przeznaczony do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami, w tym prowadzącymi działania z zakresu ratownictwa specjalistycznego, jednostkami ochrony przeciwpożarowej”⁵.

„Rola ochotniczych straży pożarnych w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego ciągle wzrasta. System ochrony przeciwpożarowej i rozwój cywilizacyjny wymagają bardziej wyspecjalizowanych służb ratowniczych, coraz większej wiedzy ratowników i coraz lepszych umiejętności, czy bardziej dynamicznych działań. Wymaga to odpowiedniego przygotowania i nabywania nowych umiejętności przez członków ochotniczych straży pożarnych poprzez lepsze systemy szkoleniowe i systemy doskonalenia umiejętności ratowniczych, na przykład udział w ćwiczeniach doskonalących na poligonach, terenach i obiektach, a także w komorach dymowych czy rozgorzeniowych”⁶.

¹ B. Wiśniewski, System bezpieczeństwa państwa. Konteksty teoretyczne i praktyczne, WSPol, Szcztyno 2013, s. 122

² Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (t.j. Dz. U. z 2025 poz. 1312) art. 1

³ Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2261)

⁴ Statut Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP z 1 października 2022 r.

⁵ Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 244)

⁶ R. Dąbrowa, P. Dąbrowa, Szkolenie w ochotniczej straży pożarnej w ciągu lat, Prawo CCCXXVI, Wrocław 2008 r. str. 56

I. DOSKONALENIE WŁASNE W STRUKTURACH OSP

Głównym celem organizacji procesu doskonalenia jest utrwalanie umiejętności, nawyków oraz opanowanie wiedzy w stopniu pozwalającym na utrzymanie wysokich standardów realizowanych zadań przez Ochotniczą Straż Pożarną. Dlatego **WSZYSCY strażacy ratownicy OSP** uprawnieni do udziału w działaniach ratowniczych powinni uczestniczyć w doskonaleniu, co najmniej na bazie własnych jednostek OSP.

Obowiązek organizacji doskonalenia umiejętności strażaków ratowników OSP spoczywa bezpośrednio na właściwym **Naczelniku OSP**, o ile statut nie stanowi inaczej. Bezpośredni nadzór merytoryczny nad realizacją doskonalenia umiejętności strażaków ratowników OSP sprawuje właściwy terytorialnie komendant gminny ochrony przeciwpożarowej lub inna osoba wyznaczona przez prezesa OSP w uzgodnieniu z wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) w przypadku braku powołania komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej.

Zgodnie z „Zasadami przygotowania strażaków ratowników ochotniczych straży pożarnych do udziału w działaniach ratowniczych”, zatwierdzonymi w dniu 11 września 2023 r. przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej, celem doskonalenia umiejętności strażaków ratowników OSP jest ciągle uzupełnianie, pogłębianie i aktualizowanie wiedzy i umiejętności. Doskonalenie umiejętności należy realizować w trybie pracy ciągłej w formie zajęć teoretycznych i praktycznych, na które składają się w szczególności:

- zajęcia teoretyczne, w tym dotyczące zagadnień z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy;
- zajęcia praktyczne (poligonowe), doskonalące nabyte umiejętności;
- samokształcenie kierowane;
- ćwiczenia w macierzystych jednostkach OSP- zbiórka szkoleniowa;
- cykliczne ćwiczenia zgrywające w ramach struktur funkcjonowania ksrg;
- zapoznanie z obiektami szczególnymi ze względu na charakter zagrożenia, zlokalizowanymi na terenie własnego działania;
- zapoznanie z topografią terenu własnego działania;
- czynny udział w zawodach sportowo-pożarniczych;
- zajęcia z zakresu wychowania fizycznego;
- zajęcia kształtujące umiejętności przewodników psów ratowniczych do udziału w działaniach ratowniczych.

1. ORGANIZACJA ZAJĘĆ NA BAZIE MACIERZYSTYCH JEDNOSTEK OSP

Zajęcia na bazie macierzystych jednostek powinny być podstawą doskonalenia strażaków ratowników OSP. Częstotliwość tych zajęć powinna być jak największa. W jednostkach OSP włączonych do KSRG, realizujących zakres podstawowy w poszczególnych dziedzinach ratownictwa specjalistycznego, rekomenduje się aby doskonalenie realizować co najmniej raz w miesiącu.

1.1. Zakres tematyczny doskonalenia

Zakres tematyczny doskonalenia organizowanego przez naczelników w jednostkach OSP powinien obejmować przede wszystkim wiadomości podstawowe, niezbędne dla każdego z ratowników OSP, np.:

- tematykę zawartą w programie szkolenia podstawowego strażaka ratownika OSP, w tym zagadnienia związane z łącznością dla abonentów sieci radiowych UKF,
- tematykę zawartą w programie szkolenia kierowców - konserwatorów sprzętu ratowniczego OSP,
- tematykę zawartą w programie szkolenia z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy (kpp),
- tematykę zawartą w programie szkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy dla OSP,
- tematykę nie wyszczególnioną powyżej a wynikającą z rozwoju cywilizacyjnego (nowe technologie) oraz wynikające ze specyfiki rejonu działania,
- tematykę z poszczególnych dziedzin ratownictwa specjalistycznego.

1.2. Materiały przydatne do realizacji doskonalenia

- a) skrypty do szkolenia z poszczególnych zakresów ratownictwa w zakresie podstawowym dostępne w Bazie wiedzy KG PSP⁷,
- b) procedury, instrukcje oraz zasady postępowania dostępne w Bazie wiedzy KG PSP,
- c) pozostałe materiały szkoleniowe dostępne w Bazie wiedzy KG PSP,
- d) literatura fachowa (książki, czasopisma),
- e) inne przydatne materiały które pozwalają na rozwój wiedzy i nabywanie nowych umiejętności.

1.3. Metodyka prowadzenia zajęć doskonalenia w macierzystych jednostkach OSP

Zajęcia powinny być organizowane przez naczelnika OSP i prowadzone przez niego lub osobę wyznaczoną, posiadającą wiedzę, kwalifikacje i doświadczenie. Dopuszcza się realizację zajęć przez osoby/ podmioty spoza struktur OSP, które specjalizują się w wybranej dziedzinie (np. policjant, przedstawiciel branży samochodowej, ratownik medyczny, firmy zewnętrzne specjalizujące się w szkoleniach i mające doświadczenie w prowadzeniu szkoleń w określonej dziedzinie).

⁷ <https://www.gov.pl/web/kgpsp/baza-wiedzy>

Wskazówki do przeprowadzenia **zbiórki szkoleniowej**:

- a) Poszczególne zajęcia należy planować i prowadzić w formie zajęć teoretycznych i praktycznych, z możliwością łączenia tematyki z kilku zakresów, np.: ratownictwo techniczne + kpp + łączność.
- b) Rekomenduje się realizację doskonalenia - zbiórki szkoleniowej podzielonej na cztery etapy:
 - **ETAP 1 - wprowadzenie do zajęć**
Każde zajęcia należy rozpocząć od wprowadzenia zawierającego przypomnienie zasad BHP i najważniejszych wiadomości teoretycznych dotyczących realizowanego tematu. Etap ten należy wykorzystać do przypomnienia podstaw takich jak: rozmieszczenie sprzętu w pojazdach, w remizie, czy torbie PSP-R1; zasad przybycia do jednostki w przypadku ogłoszenia alarmu, czy zajmowania miejsc w pojeździe, itp.
 - **ETAP 2 - realizacja właściwego tematu doskonalenia**
Należy przypomnieć i przećwiczyć poszczególne elementy działań objętych tematem, np. różne warianty ewakuacji poszkodowanych z pojazdów, procedura wejścia do pomieszczenia objętego pożarem, itp.
 - **ETAP 3 - ćwiczenie końcowe**
Podczas zajęć praktycznych należy łączyć materiał właściwego tematu z innymi elementami działań np. zasady działań na drogach, zabezpieczenie działań, ratownictwo techniczne, sprawienie sprzętu hydraulicznego, pneumatycznego, usuwanie lub ograniczanie wycieków, kpp, współpraca z LPR, ZRM, Policją i innymi podmiotami oraz wykonanie niezbędnej dokumentacji z działań.
 - **ETAP 4 – podsumowanie zajęć**
Podsumowanie jest ważnym elementem przeprowadzonych zajęć z grupą. Podczas podsumowania można przypomnieć wszystko, co było realizowane, powtórzyć cele, pogratulować grupie sukcesu oraz porozmawiać o tym, czego nie udało się dokonać i z jakiego powodu.
- c) Tematykę prowadzonych zajęć wraz z wykazem strażaków ratowników OSP biorących udział w zajęciach, należy zamieścić w książce pracy naczelnika OSP.

2. ORGANIZACJA ĆWICZEŃ KOMENDANTA GMINNEGO OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ/ZOSP RP

Wartościową formą doskonalenia umiejętności strażaka ratownika OSP jest jego udział w ćwiczeniach organizowanych przez Komendanta Gminnego Ochrony Przeciwpożarowej/ZOSP RP. Współdziałanie zastępów ratowniczych i ratowników w zastępach pozwala na dzielenie się swoimi umiejętnościami i doświadczeniami, umożliwia wypracowanie wspólnej metodyki i taktyki, a zdobyte doświadczenie na pewno przyniesie korzyści w czasie realnych działań ratowniczo-gaśniczych.

2.1. Wskazówki do przeprowadzenia ćwiczeń przez Komendanta Gminnego Ochrony Przeciwpożarowej/ZOSP RP

a) Roczny plan ćwiczeń:

- zaplanowanie terminów oraz tematyki ich realizacji, obejmującego wszystkie jednostki OSP z terenu gminy,
- przeprowadzenie ćwiczeń lub szkoleń w ramach koncentracji gminnej, z udziałem wszystkich jednostek OSP z terenu gminy,
- przesłanie planu ćwiczeń (lub poinformowanie) do właściwej komendy powiatowej/ miejskiej PSP.

b) Określenie celu głównego i zakresu ćwiczeń, w tym w szczególności:

- doskonalenie współdziałania jednostek OSP z terenu gminy,
- doskonalenie umiejętności strażaków OSP w zakresie realizacji zadań ratowniczo-gaśniczych,
- rozwijanie technik oraz taktyki prowadzenia działań ratowniczych,
- doskonalenie umiejętności osób funkcyjnych OSP w kierowaniu działaniami na poziomie interwencyjnym,
- doskonalenie współdziałania zastępów ratowniczych z elementami systemu zarządzania kryzysowego administracji samorządowej oraz innymi podmiotami współdziałającymi.

c) Uzgodnienia organizacyjne z organem gminy i innymi podmiotami:

- ustalenie z prezydentem miasta, burmistrzem lub wójtem gminy rodzaju, miejsca, terminu oraz zakresu uczestników ćwiczeń,
- uzgodnienie zasad finansowania przedsięwzięcia, w tym ewentualnego zapewnienia posiłku dla uczestników,
- uzgodnienie udziału przedstawicieli PSP lub innych instytucji, z osobami decyzyjnymi tych podmiotów.

d) Zapewnienie formalno-prawnych warunków realizacji ćwiczeń:

- uzyskanie wymaganych zgód lub pozwoleń od właścicieli bądź zarządców obiektów i terenów, na których planuje się realizację ćwiczeń,
- w razie potrzeby – poinformowanie właściwych służb (np. policji, zarządców dróg, służb medycznych) o planowanych działaniach.

e) Przygotowując ćwiczenia, należy ustalić:

- rodzaj ćwiczeń – np. ćwiczenia na obiektach, zgrywające, warsztatowe, praktyczne;
- rodzaj zdarzenia – np. pożar zakładu przemysłowego, wypadek drogowy, wyciek substancji niebezpiecznej na ulicy, pożar lasu, huragan, zalanie;
- zakres działań ratowniczych lub procedur planowanych do przećwiczenia (np. uwalnianie osób z pojazdów lub budynków, zbieranie substancji ropopochodnych, budowa i utrzymanie magistrali wodnej, zaopatrzenie wodne, określenie stopnia dyspozycyjności jednostek OSP);
- miejsce i termin realizacji ćwiczeń – przy wyborze obiektu należy uwzględnić bezpieczeństwo oraz możliwą uciążliwość ćwiczeń dla instytucji i osób postronnych;
- wykaz sił i środków planowanych do udziału w ćwiczeniach (np. zastępy z OSP ..., JRG nr ..., naczelnicy OSP, służby współdziałające);
- udział innych podmiotów – Policji, Państwowego Ratownictwa Medycznego, zarządzania kryzysowego lub innych służb (w celu m.in. zabezpieczenia ruchu, symulacji transportu poszkodowanych, dostarczenia neutralizatorów, obsługi łączności);
- udział władz samorządowych i mediów – w celu obserwacji lub dokumentacji ćwiczeń;
- wyznaczenie rozjemców i instruktorów posiadających odpowiednią wiedzę i doświadczenie w danej dziedzinie ratownictwa;
- ustalenie stopnia realizmu i zakresu pozoracji (np. udział statystów, uczniów szkół, wykorzystanie manekinów, fantomów, wytwornic dymu, materiałów symulujących pożar lub wyciek);
- powiadomienie naczelników jednostek OSP przewidzianych do udziału w ćwiczeniach, z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym.

f) Dokumentacja ćwiczeń:

- sporządzić dokumentację ćwiczeń (wg załącznika nr 1), zawierającą m.in. założenia, cele, przebieg, wykaz sił i środków oraz osoby funkcyjne,
- do dokumentacji zaleca się dołączyć szkic sytuacyjny lub mapkę terenu ćwiczeń (wg załącznika nr 2),
- dokumentacja dotycząca zamiaru przeprowadzenia ćwiczeń powinna zostać złożona we właściwej komendzie powiatowej / miejskiej PSP z odpowiednim wyprzedzeniem, w celu uzgodnienia udziału przedstawicieli PSP, zapewnienia nadzoru merytorycznego oraz ewentualnego włączenia ćwiczeń do harmonogramu nadzorowanego przez komendę,
- w przypadku ćwiczeń obejmujących więcej niż jedną jednostkę OSP, pełną dokumentację powykonawczą należy przekazać do właściwej komendy powiatowej / miejskiej PSP po ich zakończeniu.

g) Bezpieczeństwo i nadzór nad przebiegiem ćwiczeń:

- ćwiczenia należy realizować zgodnie z obowiązującymi zasadami bezpieczeństwa i higieny służby, określonymi w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej,
- strażacy OSP biorący udział w ćwiczeniach powinni spełniać warunki określone w art. 8 i 9 ustawy z dnia 31 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz.U. 2025 r. poz. 244), uprawniające do udziału w działaniach ratowniczych,
- w przypadku ćwiczeń wymagających uruchomienia kierowania na poziomie taktycznym, właściwa komenda powiatowa / miejska PSP udziela wsparcia merytorycznego w zakresie organizacji kierowania działaniami ratowniczymi,

- przed rozpoczęciem ćwiczeń należy przeprowadzić odprawę bezpieczeństwa dla wszystkich uczestników.
- h) Podsumowanie i wnioski z ćwiczeń:
- podsumowania ćwiczeń należy dokonać, bezpośrednio po ich zakończeniu, na miejscu ćwiczeń,
 - ocenę przebiegu ćwiczeń sporządzają rozjemcy i instruktorzy (np. wg załącznika nr 3),
 - na podstawie ocen i spostrzeżeń należy opracować wnioski z ćwiczeń (wg załącznika nr 4), które przekazuje się naczelnikom jednostek OSP uczestniczących w ćwiczeniu oraz do KP / KM PSP,
 - wnioski te powinny stanowić podstawę do planowania dalszego doskonalenia zawodowego i kolejnych ćwiczeń w ramach gminy.

II. DOSKONALENIE ORGANIZOWANE PRZEZ JEDNOSTKI PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

Mając na uwadze wyzwania z jakimi muszą się mierzyć strażacy ratownicy ochotniczych straży pożarnych, komendanci powiatowi i miejscy Państwowej Straży Pożarnej woj. pomorskiego wychodząc naprzeciw, włączają się czynnie w proces doskonalenia umiejętności strażaków ratowników OSP, poprzez organizację ćwiczeń, szkoleń oraz doskonalenia.

1. PRZYGOTOWANIE DO EGZAMINU POTWIERDZAJĄCEGO TYTUŁ RATOWNIKA Z ZAKRESU KPP (RECERTYFIKACJI)

1.1. Podmioty zewnętrzne

Zgodnie z Ustawą z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych, art. 10 ust. 1 pkt 1a, (Dz.U. 2025 r. poz. 244) w ramach realizacji zadania własnego w zakresie ochrony przeciwpożarowej, gmina zapewnia finansowanie szkoleń w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy, stosownie do posiadanych sił i środków. Wykaz podmiotów, posiadających zatwierdzony przez Wojewodę Pomorskiego program kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy, publikowany jest na stronie internetowej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku⁸ lub analogicznie w innych województwach.

W przypadku realizacji egzaminu z zakresu KPP przez podmioty zewnętrzne Naczelnik OSP jest zobowiązany zgodnie z art 9 ust. 3 z ustawy z dnia 17 grudnia 2021 roku o ochotniczych strażach pożarnych przekazać właściwemu KM/KP PSP informację o osobach, które uzyskały/potwierdziły tytuł ratownika.

1.2. KW PSP w Gdańsku

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy, KW PSP w Gdańsku umożliwia przystąpienie do egzaminu potwierdzającego dla członków OSP, zgodnie z następującymi zasadami:

- 2 tydzień (w jeden wyznaczony dzień roboczy) / I,II,III,IV,V,VI,IX,X,XI,XII / rok
- w godzinach 9⁰⁰-14⁰⁰
- Limit miejsc: 30 osób,
- Miejsce egzaminu: KW PSP w Gdańsku lub ZOSP w Pruszczu Gdańskim.

Kandydatów do przystąpienia do egzaminu należy zgłaszać do dnia 15-go miesiąca poprzedzającego planowany egzamin za pomocą platformy ePUAP – EZD. Miejsca przydzielane będą zgodnie z zasadą proporcjonalności oraz kolejności zgłoszeń.

Nadzór nad realizacją zadania należy powierzyć powiatowym/miejskim koordynatorom ratownictwa medycznego służby PSP.

⁸ <https://www.gov.pl/web/uw-pomorski/wykaz-podmiotow-prowadzacych-kursy-kwalifikowanej-pierwszej-pomocy>

1.3. Formy przygotowania do egzaminu potwierdzającego

Mając na uwadze fakt, że w aktach prawnych regulujących zagadnienie kwalifikowanej pierwszej pomocy (Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym Dz. U. z 2025 r. poz. 91) oraz Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy (Dz. U. z 2021 r. poz. 411), nie ma przepisów regulujących formy przygotowania do egzaminu potwierdzającego w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy, zaleca się co następuje:

1. Zajęcia przygotowujące powinny być przeprowadzone przez personel spełniający kryteria § 3 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy (Dz. U. z 2021 r. poz. 411).
2. Zajęcia przygotowujące mogą być realizowane przy współudziale KM/KP PSP w uzgodnieniu z powiatowym koordynatorem ratownictwa medycznego z zachowaniem warunku z pkt. 1.
3. Zajęcia przygotowujące mogą być realizowane przez podmioty zewnętrzne z zachowaniem warunku z pkt. 1.

2. DOSKONALENIE OSP REALIZOWANE W JEDNOSTKACH RATOWNICZO-GAŚNICZYCH PSP

Cykl zajęć doskonalących realizowanych przez JRG w KM/KP PSP dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, ma na celu wsparcie oraz ewentualne wspólne doskonalenie strażaków OSP i PSP, realizowane w ramach doskonalenia zawodowego strażaków PSP, zgodnie z poniższymi wskazówkami:

- a) Podstawą wdrożenia cyklu zajęć doskonalących OSP na bazie JRG jest rozkaz komendanta miejskiego/powiatowego PSP (wg zał. nr 5).
Do rozkazu należy dołączyć roczny harmonogram zajęć lub udostępnić online, czy w innej dogodnej formie – formularz zgłoszenia do zajęć (dobrowolnego zgłoszenia OSP na zajęcia).
- b) Udział OSP w przedmiotowym doskonaleniu jest dobrowolny (zgłaszany przez poszczególne jednostki OSP wg zał. nr 5a).
Ze względu na możliwości organizacyjne JRG, ilość OSP na terenie powiatu oraz poziom wyszkolenia poszczególnych jednostek OSP, komendant miejski/powiatowy PSP podejmuje decyzję w danym roku o zasięgu zajęć doskonalących (czy zajęcia przewidziane są dla wszystkich jednostek OSP, czy tylko dla włączonych do ksrg).
- c) W przypadku braku możliwości zrealizowania doskonalenia w wyznaczonym terminie, ustala się termin zastępczy. W przypadku braku możliwości przeprowadzenia ćwiczenia praktycznego (np. ze względu na niekorzystne warunki atmosferyczne), wskazane jest przeprowadzenie zajęć z innego zakresu, który może być realizowany w obiektach JRG (np. kwalifikowanej pierwszej pomocy).

Zmiana służbowa realizuje doskonalenie wspólnie ze strażakami ratownikami OSP, którzy przyjeżdżają na zajęcia do właściwej terytorialnie jednostki ratowniczo-gaśniczej PSP, bądź w wyznaczone miejsce (obiekt). Dodatkowym możliwym sposobem przeprowadzenia doskonalenia zawodowego jest system wideokonferencji dostępny w JRG woj. pomorskiego. Wskazaniem jest aby zaplanować i umożliwić realizację wspólnego doskonalenia strażaków ratowników OSP i PSP w soboty lub w innym dogodnym terminie, zgodnie z zasadami organizacji doskonalenia zawodowego w Państwowej Straży Pożarnej.

Odpowiedzialnym za przestrzeganie stanowiskowych przepisów BHP podczas obsługi i operowania sprzętem ratowniczo-gaśniczym przez strażaków ratowników OSP oraz instruktorów zajęć doskonalenia zawodowego jest dowódca zmiany, bądź zastępujący go funkcjonariusz.

3. ORGANIZACJA ĆWICZEŃ OSP PRZEZ PSP

Jednostki OSP powinny brać udział w ćwiczeniach jak najczęściej. Należy dążyć do uczestnictwa każdej OSP w KSRG do ćwiczeń obiektowych przynajmniej raz w roku. KM/KP PSP woj. pomorskiego zobowiązane są do planowania udziału jednostek OSP w ćwiczeniach organizowanych na obszarze powiatu: ćwiczeń na obiektach, zgrywających, praktycznych, warsztatowych z poszczególnych dziedzin.

4. ORGANIZACJA DOSKONALENIA PRACY W SPRZĘCIE OUO

a) Doskonalenie pracy w sprzęcie OUO w komorze dymowej odbywa się zgodnie z aktualnymi „Zasadami wykorzystania komór dymowych w Państwowej Straży Pożarnej”. W komorze dymowej sprawdza się odporność strażaków na obciążenia psychofizyczne w warunkach zbliżonych do rzeczywistości. W czasie testów i ćwiczeń sprawdza się orientację, zdolność do przemieszczania w warunkach zadymienia i ograniczonej przestrzeni. Ratownik w sprzęcie OUO pokonuje różne przeszkody w warunkach ograniczonej widoczności oraz efektów świetlnych i dźwiękowych. Do dyspozycji i realizacji testów/ćwiczeń, udostępnia się komorę dymową znajdującą się w Ośrodku Szkolenia PSP w Słupsku, zgodnie z planem realizacji zagadnień szkoleniowych na dany rok kalendarzowy. Zgłoszenia należy dokonywać zgodnie z zasadami wykorzystania komór dymowych w PSP.

b) Doskonalenie pracy w sprzęcie OUO w zakresie wzywania pomocy.

Jako uzupełniającą formę doskonalenia zaleca się prowadzenie szkoleń strażaków z wzywania pomocy. Szkolenie powinno obejmować tematy:

- ✓ sytuacje w jakich powinno nastąpić wezwanie pomocy,
- ✓ praktyczne wezwanie pomocy w warunkach symulujących rzeczywiste warunki,
- ✓ awarie aparatu i postępowanie w takich sytuacjach.

c) Doskonalenie pracy w sprzęcie OUO w zakresie organizacji i działania rot asekuracyjnych.

Stałą formą doskonalenia umiejętności bezpiecznej pracy w sprzęcie OUO powinny być zasady organizacji i działania rot asekuracyjnych. Szkolenie powinno obejmować zagadnienia:

- ✓ zadania, wyposażenie i organizacja rot asekuracyjnych,
- ✓ postępowanie w sytuacji wezwania pomocy przez strażaka,
- ✓ techniki ewakuacyjne,
- ✓ awaryjna wymiana źródła powietrza i techniki szybkiego rozbierania uszkodzonego strażaka.

Powyższe szkolenia powinny mieć formę warsztatową i być realizowane w trakcie szkoleń OSP w JRG, a także w samych OSP oraz być elementem większych ćwiczeń związanych z pracą w sprzęcie OUO i gaszeniem pożarów wewnętrznych.

Dopuszcza się prowadzenie szkoleń na zaimprovizowanych torach przeszkód symulujących niebezpieczne sytuacje, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i możliwością asekuracji i udzielenia pomocy ćwiczącemu strażakowi.

5. PODSUMOWANIE ROCZNEGO CYKLU DOSKONALENIA OSP

Roczny cykl doskonalenia umiejętności strażaków ratowników OSP należy podsumować, sporządzając przez KM/KP PSP sprawozdanie z realizacji form doskonalenia OSP za rok ubiegły i przesłać Pomorskiemu Komendantowi Wojewódzkiemu PSP do dnia 15 lutego (wg zał. nr 6).

Ponadto, z uwagi na proces ewaluacyjny, w sprawozdaniu należy także przesłać wnioski, spostrzeżenia oraz propozycje ewentualnych zmian do przedmiotowych wytycznych.

Rekomenduje się przeprowadzenie w I kwartale roku kalendarzowego narady dla Komendantów Gminnych Ochrony Przeciwpożarowej/ZOSP RP oraz Naczelników OSP z terenu działania danej komendy miejskiej/powiatowej. Podczas spotkania zaleca się podsumowanie działalności ratowniczej i szkoleniowej za rok poprzedzający naradę, nakreślenie planów, ustalenie harmonogramów dotyczących doskonalenia umiejętności strażaków ratowników OSP oraz zgłaszanie ewentualnych wniosków i postulatów.

Załączniki:

1. Propozycja dokumentacji ćwiczeń Komendanta Gminnego Ochrony Przeciwpożarowej/ZOSP RP (zał. nr 1,2,3,4).
2. Dokumentacja cyklicznych zajęć doskonalących realizowanych na zmianach służbowych w JRG KM/KP PSP (zał. nr 5, 5a).
3. Sprawozdanie z realizacji form doskonalenia umiejętności strażaków ratowników OSP z KM/KP PSP (zał. nr 6).

Spis literatury:

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1312) art. 1.
2. Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261).
3. Rozporządzenie MSWiA z dnia 31 sierpnia 2021 r.w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej.
4. Statut Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP z 1 października 2022 r.
5. Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 244).
6. B. Wiśniewski, System bezpieczeństwa państwa. Konteksty teoretyczne i praktyczne, WSPol, Szcztytno 2013, s. 122.
7. R. Dąbrowa, P. Dąbrowa, Szkolenie w ochotniczej straży pożarnej w ciągu lat, Prawo CCCXXVI, Wrocław 2008 r. str. 56.
8. Zasady przygotowania strażaków ratowników ochotniczych straży pożarnych do udziału w działaniach ratowniczych, Warszawa, 11 września 2023 r.
9. Program szkolenia z zakresu działania rot asekuracyjnych, Katowice, 27 marzec 2024 r.
10. <https://www.gov.pl/web/kgpsp/baza-wiedzy>.
11. <https://www.gov.pl/web/uw-pomorski/wykaz-podmiotow-prowadzacych-kursy-kwalifikowanej-pierwszej-pomocy>.
12. <https://www.cem.edu.pl/ppomoc.php>.